

NÕUKOGU RAAMOTSUS 2005/212/JSK,

24. veebruar 2005,

mis käsitleb kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja omandi konfiskeerimist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut ning eriti selle artiklit 29, artikli 31 lõike 1 punkti c ja artikli 34 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse Taani Kuningriigi algatust,⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

ning arvestades järgmist:

- (1) Piiriülese organiseeritud kuritegevuse põhiline motiiv on rahaline kasu. Sellise kuritegevuse tõhusaks takistamiseks ja selle vastu võitlemiseks tuleb keskenduda kuritegelikul teel saadud tulu uurimisele, blokeerimisele, arestimisele ja konfiskeerimisele. See on siiski raskendatud, muu hulgas liikmesriikide õigusaktide erinevuste tõttu.
- (2) Detsembri 1998. aasta Viini Euroopa Ülemkogu järeldustes kutsus Euroopa Ülemkogu üles tugevdama Euroopa Liidu pingutusi rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses kooskõlas tegevuskavaga, mis käsitleb, kuidas kõige paremini rakendada Amsterdami lepingu sätteid vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomiseks.⁽²⁾
- (3) Viini tegevuskava lõike 50 punkti b kohaselt tuleb viie aasta jooksul alates Amsterdami lepingu jõustumisest vajaduse korral täiustada ja ühtlustada siseriiklikke sätteid, mis reguleerivad kuritegelikul teel saadud tulu arestimist ja konfiskeerimist, võttes arvesse heausksete kolmandate isikute õigusi.
- (4) 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta Tampere Euroopa Ülemkogu järelduste lõikes 51 rõhutatakse, et rahapesu, millel on organiseeritud kuritegevuses keskne koht, tuleks olenemata selle esinemiskohast välja juurida, ja et Euroopa Ülemkogu on määratud tagama, et võetaks konkreetseid meetmeid kuritegelikul teel saadud tulu uurimiseks, blokeerimiseks, arestimiseks ja konfiskeerimiseks. Euroopa Ülemkogu kutsus lõikes 55 üles ühtlustama rahapesu käsitlevat kriminaalõigust ja -menetlust (nt rahaliste vahendite uurimine, blokeerimine ja konfiskeerimine).
- (5) Nõukogu poolt 27. märtsil 2000. aastal heakskiidetud 2000. aasta tegevuskava "Organiseeritud kuritegevuse preventatsioon ja kontroll: Euroopa Liidu strateegia uue aastatuhande alguseks"⁽³⁾ soovitus 19 kohaselt tuleks läbi vaadata võimalik vajadus dokumentide järele, mis arvestades liikmesriikide parimaid tegevusviise ja austades õiguse üldpõhimõtteid, sätestab võimaluse lihtsustada vastavalt vajadusele kas kriminaal-, tsiviil- või maksuõiguse kohast tõendamiskohustust organiseeritud kuritegevusega seotud kuriteos süüdi mõistetud isiku vallatava vara päritolu määramisel.
- (6) 12. detsembri 2000. aasta rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni artikli 12 kohaselt võivad osalisriigid kaaluda võimalust nõuda, et kurjategija tõendaks eeldatavasti kuriteoga saadud vara või muu konfiskeeritava vara seaduslikku päritolu, kui selline nõue on kooskõlas osalisriigi õiguse põhimõtetega ja kohtu- või muu menetluse laadiga.
- (7) Kõik liikmesriigid on ratifitseerinud rahapesu ning kriminaaltulu avastamist, arestimist ja konfiskeerimist käsitleva Euroopa Nõukogu 8. novembri 1990. aasta konventsiooni. Mõned liikmesriigid on esitanud deklaratsiooni konventsiooni konfiskeerimist käsitleva artikli 2 kohta, et neil oleks tulu konfiskeerimiskohustus üksnes teatud kuritegude puhul.
- (8) Nõukogu raamotsuses 2001/500/JSK⁽⁴⁾ kehtestatakse sätted rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemise, uurimise, blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise kohta. Selle raamotsuse alusel on liikmesriikidel samuti kohustus mitte teha ega hoida jõus reservatsioone Euroopa Nõukogu konventsiooni konfiskeerimist käsitlevate sätete suhtes, kui kuriteo eest määratava karistuse ülemmäär on üle ühe aasta kestev vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede.
- (9) Selles valdkonnas olemasolevate dokumentidega ei ole saavutatud piisavalt tõhusat piiriülest koostööd konfiskeerimise osas, kuna endiselt on mitmeid liikmesriike, kus ei suudeta kuritegelikul teel saadud tulu konfiskeerida kõikide kuritegude puhul, mille eest on karistuse ülemmäär üle ühe aasta pikkune vabadusekaotus.

⁽¹⁾ EÜT C 184, 2.8.2002, lk 3.

⁽²⁾ EÜT C 19, 23.1.1999, lk 1.

⁽³⁾ EÜT C 124, 3.5.2000, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT L 182, 5.7.2001, lk 1.

- (10) Käesoleva raamotsuse eesmärk on tagada, et kõigis liikmesriikides oleks kehtestatud tõhusad eeskirjad, mis reguleerivad kuritegelikul teel saadud tulu konfiskeerimist, muu hulgas tõendamiskohustust organiseeritud kuritegevusega seotud kuriteos süüdi mõistetud isiku vallatava vara päritolu määramisel. Käesolev raamotsus on seotud samal ajal esitatava Taani raamotsuse eelnõuga, mis käsitleb kuritegelikul teel saadud tulu ja ümberjagatud varade konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus tehtud otsuste vastastikust tunnustamist.
- (11) Käesolev raamotsus ei takista liikmesriigil kohaldada oma nõuetekohase menetlusega seotud aluspõhimõtteid, eeskätt süütuse presumptsiooni, omandiõigusi, ühinemisvabadust, ajakirjandusvabadust ja sõnavabadust mujal meedias,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA RAAMOTSUSE:

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas raamotsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- *tulu* – kuritegelikul teel saadud igasugune majanduslik hüve. See võib hõlmata kõiki järgmises taandes määratletud vara vorme,
- *vara* – hõlmab igasugust vara, nii kehalist kui kehatut, nii kinnis- kui vallasvara, samuti sellise vara omandiõigust või muid varalisi huve tõendavaid juriidilisi dokumente või akte,
- *kuriteovahend* – vara, mida mis tahes viisil täielikult või osaliselt kasutatakse või kavatakse kasutada kuriteo või kuritegude toimepanemiseks,
- *konfiskeerimine* – karistus või meede, mille kohus määrab pärast kuriteoga või kuritegudega seotud menetlust ning mille tagajärjeks on vara lõplik äravõtmine,
- *juriidiline isik* – üksus, millel on juriidilise isiku staatus vastavalt kehtivatele siseriiklikele õigusaktidele, välja arvatud riigid või teised avalik-õiguslikud organid, kes teostavad riigivõimu, ja avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 2

Konfiskeerimine

1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, mis võimaldavad kas täielikult või osaliselt konfiskeerida kuriteovahendid ja kuritegelikul teel saadud tulu või sellisele tulule väärtuse poolest vastava vara, kui kuriteo eest määratav karistus on üle ühe aasta pikkune vabadusekaotus.
2. Seoses maksukuritegudega võivad liikmesriigid rakendada peale kriminaalmenetluse muid menetlusi, mis jätvavad kurjategija ilma kuritegelikul teel saadud tulust.

Artikkel 3

Laiendatud konfiskeerimisvolitused

1. Iga liikmesriik võtab vähemalt sellised meetmed, mida tal lõikes 2 osutatud asjaolude korral on vaja, et täielikult või osaliselt konfiskeerida süüdimõistetud isikule kuuluv vara:
  - a) juhul kui kuritegu on toime pandud kuritegeliku ühenduse raames, nagu on määratletud 21. detsembri 1998. aasta ühismeemes 98/733/JSK, millega Euroopa Liidu liikmesriikides tunnustatakse kuriteoks kuulumine kuritegelikku organisatsiooni, ⁽¹⁾ ja kuritegu on hõlmatud:
    - nõukogu 29. mai 2000. aasta raamotsusega 2000/383/JSK võltsimisvastase kaitse tugevdamiseks kriminaal- ja muude karistuste abil seoses euro kasutuselevõtmisega, ⁽²⁾
    - nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsusega 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegetmist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist,
    - nõukogu 19. juuli 2002. aasta raamotsusega 2002/629/JSK inimkaubanduse vastu võitlemise kohta, ⁽³⁾
    - nõukogu 28. novembri 2002. aasta raamotsusega 2002/946/JSK, millega tugevdatakse karistusõiguslikku raamistikku, et tõkestada ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele kaasaitamist, ⁽⁴⁾
    - nõukogu 22. detsembri 2003. aasta raamotsusega 2004/68/JSK laste seksuaalse ekspluaterimise ja laps-porno vastu võitlemise kohta, ⁽⁵⁾

⁽¹⁾ EÜT L 351, 29.12.1998, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 140, 14.6.2000, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 203, 1.8.2002, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT L 328, 5.12.2002, lk 1.

⁽⁵⁾ ELT L 13, 20.1.2004, lk 44.

— nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsusega 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta, ⁽¹⁾

b) juhul kui kuritegu on hõlmatud nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsusega 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta, ⁽²⁾

tingimusel et vastavalt eespool nimetatud raamotsustele

— on kuritegu, välja arvatud rahapesu, karistatav kriminaalkorras maksimaalse vabadusekaotusega vähemalt 5 kuni 10 aastat,

— on rahapesu karistatav kriminaalkorras maksimaalse vabadusekaotusega vähemalt 4 aastat,

ning et kuriteoga on võimalik saada majanduslikku kasu.

2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerimist käesoleva artikli alusel vähemalt siis, kui:

a) siseriiklik kohus on konkreetsetele asjaoludele tuginedes täiesti veendunud, et süüdimõistetud isik on kõnealuse vara saanud kuritegelikul teel ajavahemikul, mis eelnes lõikes 1 nimetatud kuriteo eest süüdimõistmisele, ning mida kohus peab konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades põhjendatuks, või

b) siseriiklik kohus on konkreetsetele asjaoludele tuginedes täiesti veendunud, et süüdimõistetud isik on kõnealuse vara saanud sarnasel kuritegelikul teel ajavahemikul, mis eelnes lõikes 1 nimetatud kuriteo eest süüdimõistmisele, ning mida kohus peab konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades põhjendatuks, või

c) tehakse kindlaks, et süüdimõistetud isiku omandi väärtus on ebaproportsionaalne tema seadusliku sissetulekuga, ja kui siseriiklik kohus on konkreetsetele asjaoludele tuginedes täiesti veendunud, et see süüdimõistetud isik on kõnealuse vara saanud kuritegelikul teel.

3. Iga liikmesriik võib kaaluda vajalike meetmete võtmist, mis võimaldavad tal vastavalt lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele täielikult või osaliselt konfiskeerida kõnealuse isiku lähisugulaste poolt omandatud vara ning vara, mis on võõrandatud

juriidilisele isikule, mille üle asjaomane isik üksi või koos oma lähisugulastega omab kontrolli. Sama põhimõtet kohaldatakse siis, kui asjaomane isik saab märkimisväärse osa juriidilise isiku sissetulekust.

4. Liikmesriigid võivad rakendada peale kriminaalmenetluse muid menetlusi, mis jätavad kurjategija ilma kõnealusest omandist.

Artikkel 4

Õiguskaitsevahendid

Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed selle tagamiseks, et huvitatud isikutel, keda artiklites 2 ja 3 sätestatud meetmed mõjutavad, on tõhusad õiguskaitsevahendid oma õiguste kaitsmiseks.

Artikkel 5

Kaitsemeetmed

Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas eelkõige süütuse presumptsiooni, nagu need on kirja pandud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.

Artikkel 6

Rakendamine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikud meetmed 15. märtsiks 2007.

2. Liikmesriigid edastavad 15. märtsiks 2007 nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile nende sätete teksti, millega võetakse siseriiklikku õigusse üle käesolevast raamotsusest tulenevad kohustused. Selle teabe alusel koostatud aruande ja komisjoni kirjaliku aruande põhjal annab nõukogu 15. juuniks 2007 hinnangu, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikke meetmeid.

Artikkel 7

Jõustumine

Käesolev raamotsus jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Brüssel, 24. veebruar 2005

Nõukogu nimel

eesistuja

N. SCHMIT

⁽¹⁾ ELT L 335, 11.11.2004, lk 8.

⁽²⁾ EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3.